

Muistisairaahan ihmisen edunvalvonta yhteistyönä -projekti 2013–2016 Rovaniemen projektiryhmän 6. kokous

Aika tiistai 3.11.2015 klo 13.00–15.30

Paikka Sairaalakadun terveysasema, neuvotteluhuone 1. krs. (Sairaalakatu 1)

Läsnä Kimmo Määttä, geriatri, muistipoliklinikka, projektiryhmän puheenjohtaja
Jukka Hakola, verkostokoordinaattori, Rovaniemen kaupunki
Irma Kallatsa, muistikoordinaattori, muistipoliklinikka
Riikka Koch, lakiasianpäällikkö, Pohjolan Osuuspankki
Janne Lehisto, ylitarkastaja, Lapin maistraatti
Arja Mustamo, ylilääkäri, terveyskeskussairaala (klo 14.05 alkaen)
Leena Rusanen, SAS-hoitaja, kotihoito
Airi Räisänen, muistihoitaja, muistipoliklinikka
Tuula Storhammar, kuntoutusohjaaja, LKS, neurologian poliklinikka
Annika Väihkönen, muistiasiantuntija, Lapin muistiyhdistys ry
Anitta Ylitörmänen, terveydenhoitaja, Ounas-Saaren tiimi, kotihoito
Henna Nikumaa, projektijohtaja, Suomen muistiasiantuntijat ry
Elina Koponen, projektikoordinaattori, Suomen muistiasiantuntijat ry, projektiryhmän sihteeri

Poissa Niina Jakovlev, kotiutushoitaja, kotihoito / palveluohjaus
Marjo Kaihua, lähihoitaja, päiväpalvelu, kotihoito
Jaana Paananen, sosiaalityöntekijä, LKS, neurologian poliklinikka
Leila Rantakokko, terveydenhoitaja, lähiesimies, kotihoito
Sirpa Rapo, sosiaalityöntekijä, sosiaalipalvelukeskus, vammaispalvelut
Eeva Rossi, yliopisto-opettaja, Lapin yliopisto, sosiaalityö
Pauli Rytisalo, asiakasedustaja
Tiina Torvinen, yleinen edunvalvoja, oikeusaputoimisto, yleinen edunvalvonta
Anneli Ylitalo, palveluesimies, kotihoito

1 Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Projektiryhmän puheenjohtaja Kimmo Määttä avasi kokouksen. Asialista hyväksyttiin.

2 Edellisen kokouksen muistio

Puheenjohtaja nosti edellisen kokouksen muistiosta esille keskustelut oikeudellisen ennakkoinnin oppaasta ja lääkärinlausuntopohjien kehittämisestä. Henna Nikumaa mainitsi edellisessä kokouksessa esillä olleesta projektin väliarvioinnista ja sen pohjalta tehdystä väliraportista, josta saatiin RAY:ltä hyvää palautetta.

3 Projektin ajankohtaiset kuulumiset

Henna Nikumaa kertasi projektiryhmän tärkeät tehtävät, joista nyt silmällä pitäen projektin viimeistä vuotta korostuu erityisesti projektin tuottaman tiedon, tuotosten ja tulosten levittäminen omille verkostoille.

Nikumaa kertoi terveiset projektin etenemisestä Sipoossa ja esimerkkinä Sipoon toimenpiteistä nosti esille kunnan uuden hoitotahtolomakkeen ja muun kehittämistyön hoitotahtoaosien edistämiseksi, prosessikuvaukset edunvalvonnan hakemisesta ja tarpeesta ilmoittamisesta sekä suunnitteilla olevan ”Oikeus omanlaiseen elämään” -tapahtuman, jonka idea ja malli on saatu Rovaniemen viime toukokuisesta onnistuneesta tilaisuudesta.

Muina ajankohtaisina asioina Nikumaa kertoi mm. oikeudellisen ennakkoinnin oppaan pilotoinnista. Tällä hetkellä opasluonnosta jaetaan mm. Rovaniemellä ja Sipoossa eri kohderyhmillä ja kerätään palautetta lyhyen palautekyselyn avulla marraskuun loppupuolelle asti. Pilotointivaiheen jälkeen opasta muokataan ja parannetaan saadun palautteen perusteella ja tämän jälkeen teksti käännetään ruotsiksi. Opas julkaistaan 1.3.2016 pienimuotoisessa julkistamistilaisuudessa. Opas on luettavissa maksutta verkkojulkaisuna sekä tilattavissa Suomen muistiasiantuntijat ry:stä 2 € hintaan. Kuntakumppanit saavat oppaita tietyn myöhemmin sovittavan määrän maksutta. Oppaan pohjalta on tehty myös tiivistelmät hoitotahdosta, edunvalvontavaltuutuksesta ja edunvalvonnasta esimerkiksi ohjaus- ja neuvontatyössä hyödynnettäväksi, ja ne löytyvät projektin nettisivuilta (muistiasiantuntijat.fi/edunvalvontahanke, tuotokset -alasivu) sekä myös Rovaniemen kaupungin sivuilta, palveluohjauksen alta.

Lisäksi keskusteltiin maistraattien työstämistä uusista lääkärintausuntopohjista, joiden tekemisessä projekti on ollut yhteistyössä mukana, ja joita parhaillaan pilotoidaan mm. Lapin alueella. ”Lääkärintausunto edunvalvonta-asioissa” ja ”Lääkärintausunto edunvalvontavaltuutuksen vahvistamista koskevassa asiassa” -lomakkeet on julkaistu 21.10. Terveysportissa Lääkärintausuntokirjassa (löytyy hakusanalla edunvalvonta, vaatii kirjautumisen) ja vapaasti kaikkien saatavilla olevilla sivuilla terveysportti.fi > laskurit, lomakkeet ja lähetteet > hae ”edunvalvonta”.

4 Projektin eteneminen Rovaniemellä

- koulutuksen tilanne (usean työryhmän yhteinen toimenpide)

Keskusteltiin Rovaniemellä tulossa olevista koulutuksista osana työryhmien suunnittelemissa toimenpiteissä. Kotihoidon henkilöstölle järjestetään kaksiosainen koulutus ”Oikeudellisesta ennakkoinnista edunvalvontaan”, jonka ensimmäinen osa (oikeudellinen ennakkointi) on marraskuussa ja toinen osa (edunvalvonta) tammikuussa, molemmat toteutetaan samansisältöisinä kaksi kertaa. Terveyskeskustiemien ja palveluohjauksen henkilökunnalle järjestetään ”Oikeudellinen ennakkointi ja edunvalvonta” -koulutus 10.12.2015.

- kehittämiskohteiden työryhmien puheenvuorot: toimenpiteiden tilanne

Varautumisen keinot -työryhmän vastuuhenkilö Janne Lehisto kertoi työryhmän aktiivisesta alkusyksystä, jolloin työryhmä oli mukana Seniorimessuilla esittelemässä tulevaisuuteen varautumisen keinoja sekä omalla messuosastolla että tietoisuutena ohjelmavälillä. Lisäksi elokuussa järjestettiin paikallisten pankkien edustajille tapaaminen, jonka tarkoituksena oli virittää yhteistyötä koskien pankkien asiakkaiden tiedottamista edunvalvontavaltuutuksesta. Yhteistyöesitykseen suhtauduttiin myönteisesti ja päädyttiin siihen, että työryhmän jäsenet ovat laatineet ns. esitetekstin edunvalvontavaltuutuksesta, ja se on nyt pankkien edustajilla kommentoitavana. Valmista tekstirunkoa kukin pankki voi edelleen muokata omanlaisekseen ja käyttää haluamallaan tavalla asiakkaidensa informoimisessa esimerkiksi verkkopankissa, pankista annettavana esitteenä jne.

Ohjaus ja neuvonta -työryhmän vastuuhenkilö Annika Väihkönen kertoi työryhmän työstämästä muistisairaahan ihmisen ja hänen läheisensä ennakkoinnin keinoihin ja edunvalvontaan liittyvän ohjauksen ja neuvonnan toimintaohjeesta, joka oli toimitettu projektiryhmän jäsenille etukäteen sähköpostitse tutustuttavaksi ja kommentoitavaksi. Väihkönen kertoi kuluneena syksynä

toteutetusta toimintaohjeen pilottikokeilusta, jossa palautetta oli kerätty 12 kotihoidon ja avopuolen työntekijältä, jotka eivät ole olleet aktiivisesti projektissa mukana. Pilotoinnissa oli saatu hyvää palautetta, toimintaohjeen oli koettu mm. tukevan puheeksiottamista ja selkeyttävän ohjaus- ja neuvontatyötä. Toimintaohjetta vielä viimeisteellään pilotoinnissa saatujen kehittämissuositusten sekä projektiryhmän kommenttien pohjalta, ja tämän jälkeen se esitellään ja otetaan käyttöön tulossa olevissa koulutuksissa marras- ja joulukuussa.

Yhteistyökäytännöt -työryhmän vastuuhenkilö Jukka Hakola kertoi työryhmän keskittyvän kahteen tehtävään tänä syksynä. Erityisesti keskitytään Rovaniemen kaupungin nettisivujen uudistamiseen ja jalostamiseen entistä käyttäjälähtöisemmiksi ja helppokäyttöisemmiksi koskien nimenomaan muististaan huolissaan oleville, muistisairaille ja omaisille suunnattuja palveluja, yhteystietoja ja muita tietoja kaupungin sivuilla. Tavoitteena on, että myös alueella toimivat työntekijät löytävät tulevaisuudessa toisensa helpommin Totaali -järjestelmää hyödyntäen. Toisena asiana suunnitellaan Muistifestareita, jotka tullaan järjestämään 10.5.2016 klo 12–16. Viime kevään tapahtumassa kerättyyn palautteeseen pohjautuen on valittu, että tulevan tapahtuman ohjelmassa keskitytään nyt erityisesti siihen vaiheeseen, kun muistisairaus on jo edennyt pidemmälle.

Tietous (yleisen) edunvalvonnan tehtävistä -työryhmän jäsen Leena Rusanen kertoi, että työryhmän tämän syksyn toimenpiteenä on ollut tiedon saaminen oikeudellisesta ennakoinnista Rovaniemen kaupungin nettisivuille, palveluohjauksen alle. Myös edunvalvontaa koskevia tietoja kaupungin sivuilla on päivitetty. Lisäksi edunvalvojen jalkautuminen sote-ammattilaisten palaveriin tulee jatkamaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Työryhmä ei ole toistaiseksi sopinut jatkotapaamisista.

- toimenpiteiden kokonaisuuden tarkastelua, alkaako VAY muotoutua?

Projektisuunnitelman mukaisesti projektin lopputuotoksena luodaan muistisairaanhilmi etujen valvontaan varhaisen avoimen yhteistyön malli (VAY), joka on minkä tahansa kunnan hyödynnettävissä. VAY on alun perin Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen kehittämä toimintamalli, jota tässä hankkeessa sovelletaan muistisairaanhilmi etujen valvonnan kokonaisuuteen. Verkostokoordinaattori Jukka Hakola kertoi, että VAY on lähtenyt alun perin liikkeelle varhaisen puuttumisen hankkeista, ja että sen pohjana ovat varhaisen puuttumisen eettiset periaatteet. Rovaniemellä VAY:tä on toteutettu vuodesta 2001 alkaen. Hakola kertoi asiakkaan osallisuudesta, moniammatillisuudesta ja vuorovaikutteisista menetelmistä varhaisessa avoimessa yhteistoiminnassa.

Henna Nikumaa mainitsi, että yhteistoiminnan mallin luominen oikeudelliseen ennakointiin ja edunvalvontaan on projektissa mukana olevien toimijoiden iso yhteinen tehtävä ensi vuodelle. Se tarkoittaa sekä kehitetyn toimintamallin että kehittämistyön prosessin kuvaamista ja aukikirjoittamista. Käytännössä esimerkiksi edellä käsitellyt työryhmien työskentely ja toimenpiteet ovat olleet yhteistoiminnan toteuttamista ja niitä palasia, joista malli tulee koostumaan. Mallissa on siis kyse kehittämistyön kokemusten ja tulosten kuvaamisesta.

5 Projekti Rovaniemellä 2016: projektin viimeisen vuoden suunnittelu

- projektiryhmä evästää työryhmiä vuoteen 2016

Projektin viimeistä vuotta silmällä pitäen Henna Nikumaa avasi keskustelun työryhmätyöskentelyn sulkemisesta, jatkosta sopimisesta ja arvioinnista.

Projektiryhmä keskusteli siitä, miten voitaisiin toteuttaa ja varmistaa hallittu siirtyminen projektista pysyväisluonteiseen toimintaan. Miten voidaan turvata hankkeen aikana kehitettyjen tärkeiden asioiden ylläpitäminen jatkossa sekä myös uusien kehittävien asioiden esille nostaminen ja niihin

tarttumisen – kaikkea ei saada hankekauden aikana valmiiksi ja uusiakin haasteita nousee. Keskeiseksi ratkaistavaksi kysymykseksi nostettiin se, että kuka huolehtii tästä toiminnasta jatkossa, missä on ”kotipesä”? Ehdotettiin, että projektin viimeisen vuoden aikana sovittaisiin myös siitä, että mitkä ovat ne konkreettiset asiat joiden parissa jatketaan lähitulevaisuus projektin päättymisen jälkeen ja missä muodossa.

Tuotiin esille, että projektissa mukana olevien osaaminen on vahvistunut ja heille yhteistyön hyödyt ja merkitys ovat avautuneet. Keskeistä on ollut sen oivaltaminen, että yhteistyö ja muut toteutetut kehittämistoimenpiteet helpottavat omaa työtä, ja että lopputulemana tämä kaikki on myös asiakkaalle hyödyksi. Tulevan vuoden haasteena on tämän oivalluksen herättäminen myös niiden keskuudessa, jotka eivät ole olleet aktiivisesti projektissa mukana.

Lisäksi keskusteltiin työryhmissä tehtävästä arvioinnista. Osa työryhmistä kertoi jo alustavasti keskustelleensa siitä, miten tulevat arvioimaan asetettujen tavoitteiden toteutumista ja kehittämiskohteessa saavutettua muutosta. Sovittiin, että työryhmissä tehtävää arviointia suunnitellaan tarkemmin yhdessä.

Sovittiin, että keskustelua arvioinnista, työryhmien sulkemisesta ja jatkon suunnittelusta jatketaan työryhmien vastuuhenkilöiden kokouksessa, joka sovittiin pidettäväksi 3.2.2016.

- ehdotus: projektin päätöstilaisuus Rovaniemelle marraskuun loppupuolelle 2016

Sovittiin, että Rovaniemellä järjestetään jonkinlainen projektin päätöstilaisuus marraskuun loppupuolella 2016. Päätöstilaisuuden toteuttamiseen oli esillä monenlaisia vaihtoehtoja: avoin yleisötilaisuus, työpaja sekä vain projektiryhmän kesken järjestettävä tilaisuus. Mainittiin, että päätöstilaisuuden luonnetta ja sisältöä suunnitellessa kannattaa huomioida toukokuussa järjestettävät Muistifestarit, ja todettiin, ettei ainakaan samantapaista tilaisuutta kannata heti uudelleen järjestää. Päätöstilaisuuden sisältöön ja toteutukseen sekä tarkempaan ajankohtaan palataan tulevissa kokouksissa.

6 Rovaniemen edustajien vierailu Sipooseen 3.12.2015

Edellisessä kokouksessa sovitusti Rovaniemen edustajina Sipooseen lähtevät Irma Kallatsa, Anitta Ylitörmänen, Leena Rusanen ja Marjo Kaihua. Sovittiin, että projektityöntekijät ovat heihin sähköpostitse yhteydessä matkan käytännön järjestelyistä.

7 Muut asiat

Irma Kallatsa kertoi olevansa menossa Rovaniemen edustajana projektin valtakunnallisen ohjausryhmän kokoukseen 5.11. ja kysyi ja kirjasi ylös projektiryhmän terveiset ohjausryhmälle vietäväksi.

8 Seuraavien kokouksien 2015 ajankohdat

Seuraavat projektiryhmän kokoukset sovittiin pidettäväksi **torstaina 28.4.2016 klo 13–16** ja **tiistaina 30.8.2016 klo 13–16**. Kokouspaikka ilmoitetaan myöhemmin.

9 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.30.